

A 1712/kultur

Bilaga 8

Framlagt av Mittengruppen
Behandlas i Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Medlemsförslag om stöd för studenter i fara

Förslag

Mittengruppen föreslår att

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att betona vikten av yttrande- och tankefrihet samt akademisk frihet som några av grundbultarna i demokratiska samhällen, samt hur Norden borde gå i bräschen för dessa värderingar

att framhäva rikare ländernas roll, inte minst bland de Nordiska länderna, för att stötta andra länders demokratiutveckling

att stöda Students at Risk-programmet samt dess utveckling i Norden

att dra nytta av best practices inom ramarna för Students at Risk-programmet och andra liknande program, med målet att stärka och utvidga Students at Risk-konceptet inom de nordiska länderna

Bakgrund

I totalitära regimer och i länder med fragil demokratiutveckling befinner sig unga studerande ofta i en särskild riskgrupp. Som välutbildade, frisinnade och kritiskt tänkande individer är studerande många gånger den samhällsgrupp som drabbas förs och hårdast i inskränkningar av demokratin.

Students at Risk (StAR) är ett program som införts i norska högskolor i samarbete mellan studentorganisationer och det norska utrikesdepartementet¹. Programmet ska ge utländska studenter som nekas sin rätt till utbildning i sitt hemland möjlighet att fortsätta sina studier i Norge.

StAR piloterades i Norge år 2012 på initiativ av aktiva högskolestuderande, och hösten år 2015 inleddes StAR som ett tvåårigt pilotprojekt. Liknande program har framgångsrikt ge-

¹ Se mer: <http://siu.no/Hoeyere-utdanning/Samarbeid-med-utviklingsland-skjult/Students-at-risk>

nomförts i bl.a. Polen och Nederländerna. Under år 2016 ska norska regeringen utvärderat programmet för att besluta om huruvida det ska bli permanent.

I Norge gäller programmet studenter i länder som är mottagare av officiellt utvecklingsbistånd, och som över en tid aktivt engagerat sig i demokratiutveckling och mänskliga rättigheter, med risk för sin egen säkerhet. Det ställs även akademiska och språkliga krav på att upptas i programmet. För att bli upptagna i programmet bör kandidaterna bli nominerade av specifika människorättsliga institutioner eller organisationer som getts nomineringsrätt. De studenter som antas till en högskola berättigas till stipendium för att täcka kostnaderna för sin utbildning. Studenterna återvänder hem efter utexaminering, eller tidigare om situationen tillåter detta. Syftet är att studenterna efter utexaminering ska kunna bidra till demokratiseringen och demokratiutvecklingen i sina hemländer.

Senter for internasjonalisering av utdanning vid norska Utrikesdepartementet har uppmuntrat alla högskolor att bereda plats för studenter som behöver skydd. Då programmet inleddes mottog 15 högskolor i Norge studerande genom programmet, bl.a. från Egypten, Libyen, Gambia, Libanon, Swaziland, Turkiet, Kirgizistan, Palestina samt Syrien. Reaktionerna bland såväl högskolorna samt inom administrationen har varit goda.² Framgången med programmet har även höjt röster för att etablera StAR-programmet som ett permanent program inom hela Europa³.

Ett USA-baserat program, Scholars At Risk (SAR), existerar redan i ca 39 länder. Programmet har snarlika funktioner men riktar sig till forskare. Genom programmet arrangeras kortare forsknings- och gästföreläsarpositioner på högskolor utomlands, tills forskarna kan återvända till sina hemländer. Flera högskolor i de flesta nordiska länder är redan involverade i SAR-nätverket.

Oslo den 24 januari 2017

Anna-Maja Henriksson (sv)
Arto Pirttilahti (cent)
Britt Lundberg (ÅC)
Eva Biaudet (sv)
Hanna Kosonen (cent)
Jan Lindholm (MP)
Jenis av Rana (Mfl.)
Katri Kulmuni (cent)

Krista Mikkonen (gröna)
Krista Mikkonen (gröna)
Marcus Knuth (V)
Marcus Knuth (V)
Mikael Staffas (Lib)
Mikael Staffas (Lib)
Mikko Kärrä (cent)
Mikko Kärrä (cent)
Ruth Vang (Framsök)
Ruth Vang (Framsök)
Silja Døgg Gunnarsdóttir (F)
Silja Døgg Gunnarsdóttir (F)
Staffan Danielsson (C)
Staffan Danielsson (C)

² <https://www.thelocal.no/2014/07/15/norways-top-universities-welcome-students-at-risk>

³ Se t.ex. https://studentsatrisk.eu/?page_id=3497